

its whole length; at the apex terminating into two distinct, more or less acute black spines. Subgenital plate broad at the base, posteriorly elongated and narrowed, at the apex truncately incised, on both sides with a short style. (Fig. 3).

Length of body (shrivelled)	35 mm
" " pronotum	6,5 "
" " elytron	51 "
Width " elytron	11 "
Length " anterior femur	10 "
" " anterior tibia	11,5 "
" " median femur	14,5 "
" " median tibia	16 "
" " posterior femur	31 "
" " posterior tibia	37 "
Locality: Solomon Islands (Bougainville Isl.).	

BOEKBESPREKING

Die Lehre von der Vererbung door prof. dr. R. Goldschmidt. Vierte verbesserte und vermehrte Auflage. 46 afb. VIII, 212 blz. Springer-Verlag, Berlin 1952. (Verständliche Wissenschaft Bd 2). Prijs D. M. 7.50.

Dit boekje werd oorspronkelijk geschreven voor een in 1925 te Tokio verschijnende populair-wetenschappelijke Encyclopaedie. De verbeterde uitgave van 1927 was aanleiding tot uitgifte van de serie „Verständliche Wissenschaft“ door Julius Springer. Het beleefde in korte tijd drie grote oplagen en toen de vierde uitgave klaar was, mocht het niet meer verschijnen (1935).

De juiste interpretatie van de erfelijkheids wetten paste niet in de duitse ideologie en rassenleer. Nu het Duitse volk weer vrij is, is het boek weer mogen verschijnen. Wel blijft het nog gevaarlijk, dit boekje als reislectuur mee te nemen naar Rusland, ofschoon het daar vroeger een ruime verspreiding had.

In dit boekje is een der bekendste genetici aan het woord. Op buitengewoon duidelijke en eenvoudige wijs bouwt hij de erfelijkheidsleer op, zodat deze verstaanbaar wordt voor de ontwikkelde lezer; de lezing er van zal ook zeer nuttig zijn voor degenen, die reeds studie gemaakt hebben van de erfelijkheidsleer. Goldschmidt zegt het telkens op zijn eigen rake wijze. De schr. behandelt uitsluitend de fundamentele zaken; alleen in het laatste hoofdstuk bespreekt hij in het kort enkele problemen van de moderne erfelijkheidsleer. Een boek, dat een ruime verspreiding verdient.

K.

De jonge veldbioloog door Dr M. A. IJsseling en Kees de Kieffe. Prijs geb. f 4.90.

Op het Buitenspoor door Joop Dam. Prijs f 5.90. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen.

Onze opgroeiende jeugd is vaak vol belangstelling voor alles wat leeft en groeit, en gelukkig ontbreekt het niet aan boeken en boekjes, die hen wegwijs kunnen

maken in de levende natuur. Toch is dit een moeilijk genre, moeilijker dan sommige schrijvers blijken te be-seffen. Enerzijds moet de stof niet te wetenschappelijk behandeld worden, maar anderzijds stoot men jongens en meisjes af met hun vermogen tot begrijpen te onderschatten. Ook zal men, waar mogelijk, een beroep moeten doen op hun onderzoekdrang.

Een goed besef voor de mogelijkheden van dit soort lectuur toont zeker Dr IJsseling, die een natuurdagboek schreef bij de aardige tekeningen van zijn leerling Kees de Kieffe. Zijn doel was dan ook „jeugdige natuurliebbers te stimuleren tot het samenstellen van een soort dagboek in prettige vorm“. Waar het te pas kwam weid. de schr. wel eens uit over biologische vragen, die met de waarnemingen samenhangen, maar alles op pretentie-loze wijze.

Doordat hier goed aanvoelingsvermogen met deskundigheid samenging, ontstond een aantrekkelijk en waardevol geheel. De sfeervolle schetsen dragen hiertoe zeker hun deel bij. Zo is „*De jonge Veldbioloog*“, door Dr M. A. IJsseling en Kees de Kieffe, mede door de goede zorgen van uitgever Thieme te Zutphen, een boek geworden dat door jongeren graag zal worden gelezen, en hun belangstelling voor de natuur vaak zal versterken, zo goed als hun kennis hierdoor op prettige wijze zal worden verrijkt. En wat wellicht het meest waardevol is: ze zullen beter leren waarnemen en het waargenomen vastleggen.

Daartegenover legt Joop Dam het anders aan. In zijn „*Op het Buitenspoor*“, geeft hij een beschrijving van verschillende landschappen, waarbij de daar voorkomende flora en fauna wordt besproken. Er staat in dit boek inderdaad veel wetenswaardigs verwerkt, maar men krijgt wel eens te veel van het goede tegelijk! Er wordt vaak in kort bestek zoveel stof behandeld, dat dit vele lezers wel wat zwaar op de maag zal liggen. „Minder“ had hier zeker „meer“ betekend.

Verder noteerden we enkele onjuistheden. De speler mag niet meer het hele jaar door geschoten worden (pag. 55); op pag. 56 zijn in het onderschrift slechtvalk en wouw verwisseld; dan heeft de das géén winterslaap (pag. 74). „Relmuis“ op pag. 121 moet „eikelmuis“ zijn; en verder is het niet waar dat de groene plant koolzuur ontleedt in zuurstof die wordt afgegeven en koolstof (pag. 183). Op andere plaatsen treft een zekere slordigheid in de wijze van uitdrukken, die ook in een populair boek voor de jeugd niet wenselijk moet heten.

De tekeningen, door schr. zelf vervaardigd, zijn doorgaans wel goed, maar ook hier had door beperking en groter zorg meer bereikt kunnen worden. Alles bijeen genomen zal een volgende druk van dit boekje, dat ook zijn verdiensten heeft, er bij winnen als het niet zo hardnekkig tracht de levende natuur van ons land in ruim twee honderd pagina's te comprimeren.

Dr. M. Bruna.

De Nederlandse Vleermuizen en hun Trek, door G. L. van Eyndhoven.

Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging. Wetenschappelijke Mededelingen no 17, April 1955, f 2.05.

(Inlichtingen en bestellingen bij A. C. Hazevoet, Vogelengangstraat 19, Amsterdam W. Postrekening 13028

ten name administrateur van de K.N.N.V. — uitgaven te Amsterdam).

In deze uitgave heeft een van de pioniers van het vleermuizenonderzoek in Nederland een populair, maar wetenschappelijk volkomen verantwoord overzicht van deze interessante orde. Uiteraard is dit werkje vooral afgestemd op de in Nederland voorkomende vleermuizen, en wordt erin de nodige aandacht besteed aan de studies, die in ons land in de laatste jaren over vleermuizen zijn versehnen.

Wij zouden mogen spreken van vier centra van onderzoek in Nederland. Het Utrechts centrum is het oudste. De dissertatie van L. Bels en talrijke publicaties van Van Heerdt & Sluiter en van Van Eyndhoven zelf zijn uit dit centrum voortgekomen. De hoofdstukken over de historie van het ringonderzoek, trek, verspreiding, plaatstrouw, thuisvluchten, ouderdom en voortplanting geven afdoende weer, waarmee men zich in Utrecht vooral bezig heeft gehouden. In het hoofdstukje „vleermuisparasieten”, waarin de schrijver bij uitstek deskundig is, heeft hij zich, in verhouding tot de andere hoofdstukken, wat al te veel beperkingen opgelegd. Is dit te wijten aan valse bescheidenheid van de auteur? Of is plaatsgebrek de oorzaak? In het laatste geval zou het m.i. beter zijn geweest, als hij de erg heterogene literatuurlijst flink had besnoeid.

Het tweede centrum bestudeert de zintuiglijke prestaties van de vleermuizen, onder leiding van de zintuigfysioloog professor Dijkgraaf. Het hoofdstuk oriëntatie houdt er zich uitvoerig mee bezig. Fout, maar niet hinderlijk, is hierin het gebruik van het woord deebibel als maat voor de geluidsterkte van een vleermuis. Een deebibel is een vergelijkingsmaat en geeft dus een verschil tussen twee geluidsintensiteiten aan. Maar waarmee zou de schrijver dit vleermuizengeluid willen vergelijken?

Een derde centrum, een Amsterdams, is nog erg jong en bestudeert vooral de fysiologie van de winterslaap. In het hoofdstuk over slaap en winterslaap heeft de auteur er terdege rekening mee gehouden.

Het vierde centrum, in Leiden, dat de systematiek van de vleermuizen tot onderwerp heeft gemaakt, mocht in het werkje van Van Eyndhoven niet meedoen. Het systematische deel van deze uitgave is er dan ook, geheel volgens de bedoelingen van de schrijver, het slechtste afgekomen. Systematiek is nu eenmaal al lang niet meer een „Scientia amabilis”. Een determinatietabel geeft de sleutel voor het bepalen van de naam van de 15 soorten vleermuizen, waarmee men in Nederland rekening heeft te houden. Ongelukkig vind ik het gebruik van de begrippen „grote soort” en „kleine soort”, ook al worden deze onmiddellijk door maten toegelicht. Ook het moeten werken met het woordje „meestal” is bij het determineren nooit prettig. Tot mijn grote voldoening zijn alle wetenschappelijke namen voorzien van klemtoontkens. Sommige van deze tekens staan enigszins afwijkend van de gebruikelijke plaats.

Men mag echter aannemen dat de schrijver daar zijn redenen voor heeft gehad. Het staatje veldkenmerken bewijst dat de auteur goed in zijn onderwerp thuis is. Het stukje over het bijten b.v. zou hij nooit uit een museumcollectie-op-aleohol hebben kunnen bewerken.

Jammer is dat bijna niets wordt gezegd over het nut van vleermuizen en over de sterke achteruitgang van het aantal dieren in Nederland door toedoen van de

mens. Het had voor de hand gelegen hier iets over te zeggen in het hoofdstuk interessante getallen.

De tekeningen van Kolvoort verdienen als altijd niets dan lof.

v. N.

Ebbe und Flut des Meeres, der Atmosphäre und der Erd feste, door A. Defant. 64 afb. VII, 119 blz. Springer Verslag, Berlin 1953. (Verständliche Wissenschaft Bd 49) Prijs D.M. 7.80.

Het interessante verschijnsel van eb en vloed is al geheel betrekkelijk eenvoudig te verklaren uit de onderlinge aantrekkingskracht van aarde en maan. In bijzonderheden is het verschijnsel der getijden echter buitengewoon ingewikkeld, maar het wordt in dit werkje op een zeer leesbare en begrijpelijke manier verklaard.

In hoofdzaak handelt het boek over de getijdenwerking in de zeeën en natuurlijke wateren. Slechts weinig bladzijden, hoewel niet de minst interessante, zijn gewijd aan de getijdenwerking in de atmosfeer en in de vaste aardbol.

v. d. Gugten.

Welke Kever is dat? door P. van der Wiel, Uitg. Thieme & Cie 1955. Prijs geb. f 4.50.

In de serie Zakboeken voor Natuurvrienden is nu ook een deel over Kevers verschenen.

Er komen in ons land en in België 3800 soorten kevers voor. Het spreekt vanzelf, dat de sehr. zich heeft moeten beperken. Er worden slechts 256 kevers beschreven en afgebeeld, en wel alleen de meest opvallende. Deze kan dan ook iedereen gemakkelijk determineren, zeker met behulp van de prachtige illustraties. De bedoeling van dit boekje is, dat iemand, die belangstelt in de natuur, zich enigermate kan oriënteren; degene, die zich speciaal in de keverwereld wil verdiepen, wordt verwezen naar het literatuur-overzicht.

Aan de natuurvrienden heeft sehr. een grote dienst bewezen. Jaren lang heeft de keverstudie hem vreugde verschaft en hij wil anderen daarvan deelgenoot maken. De praktische wenken omtrent het vangen, verzamelen, prepareren en bewaren van kevers verhogen de waarde van dit boekje.

K.

Wat is dat voor een boom? Tabel voor het determineren van meer dan 300 belangrijke bomen en heesters door A. Koseh. Met een aanhangsel bevattende de eigenschappen en het gebruik van houtsoorten door Walter Wiernich. Vrij naar het Duits door M. C. H. Ruys, 5e druk, Thieme & Cie, Zutphen 1955. Prijs geb. f 3.50.

De belangstelling voor bomen en heesters groeit. Dit bewijst o.a. het feit, dat van dit handig boekje thans de vijfde druk is versehnen. De overheid heeft in deze ook een taak. Men plaatse bordjes bij de bomen, zeker bij de meest merkwaardige. Dat wekt belangstelling en men begint zich voor de andere bomen te interesseren.

Met dit boek kan iedereen gemakkelijk terecht. Het is echter goed, eerst de inleiding te lezen en zich grondig op de hoogte te stellen van de indeling van de inhoud.

Eerst worden behandeld de bomen en heesters, waarvan de bloemen vóór het blad verschijnen, daarna de klim- en slingerplanten. Deze worden echter ook nog in de andere hoofdstukken behandeld, zodat hierdoor geen leemten ontstaan. Van de rozen worden alleen de meer algemeen voorkomende, de z.g. botanische rozen besproken. Meer dan 100 bladzijden zijn gewijd aan de loofbomen, waarbij de schr. uitgaat van het blad. Talrijke figuren verduidelijken het geschrevene. Tenslotte volgen de naaldbomen. De gebruiker zal van dit boekje veel nut en plezier hebben.

K.

Die Nadelgehölze door Julius Morgenthal. Dritte, erweiterte Auflage der „Wildwachsenden und angebauten Nadelgehölze Deutschlands“. Uitg. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart. 1955. 456 afb., 337 blz. Prijs geb. DM 26.80.

Dit boek is geschreven voor dendrologen, houtvesters, kwekers, leerlingen van tuinbouwscholen en anderen die er belang in stellen. Naast de beschrijving der geslachten geeft de schr. een nauwkeurige beschrijving van de soorten. Met behulp van de determinatietabellen en de prachtige illustratie komt men haast onfeilbaar zeker op de goede soort uit. Mocht er in sommige gevallen nog een dubium zijn, dan helpen ons de dwarse doorsneden van de naalden en de naaldpunten uit de moeilijkheid. De toevoeging van deze dwarsdoorsneden is een belangrijke winst van de derde druk.

In de laatste hoofdstukken wijdt de schr. alle aandacht aan de natuurlijke standplaats der coniferen en het klimaat. Tot dat doel heeft hij twee „Klimasektions-Karten“ in zijn boek opgenomen, als ook enkele tabellen met de middelwaarde van de maandtemperaturen en de neerslag. Het boek is keurig uitgegeven en gebonden in kunstleer. Het zal ongetwijfeld zijn weg vinden. Dat hebben trouwens de eerste en de tweede druk reeds bewezen.

K.

Vliesvleugelige Insecten — Hymenoptera, IV, Angel-dragers (Aculeaten) Bijen (Apoidea) door P. Benno. Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging, Wetenschappelijke Mededelingen, No. 18, Juni 1955.

Het achtende deel van deze serie behandelt de angel-dragerende bijen en is geschreven door Pater Benno, die eveneens No. 15 van deze serie, de angeldragende wespen, heeft behandeld.

Het is een genoegen dit werkje door te lezen. De inleiding houdt zich bezig met enige algemene gegevens over de levenswijze, vliegtijd, bloemenbezoek, stuifmeel-verzameling, nestbouw en broedzorg. Men kan door observatie van deze gegevens dikwijls reeds het geslacht herkennen.

Na deze leerrijke inleiding volgt een overzicht van de Nederlandse bijengeslachten, in totaal 33 stuks. De nu volgende geslachtendetermineertabel stelt in staat, tevens aan de hand van goede instructieve tekeningen, ieder in ons land voorkomend bijengeslacht te herkennen. Alle kenmerken in de tabel, die zich voor illustratie lenen, werden hierbij dan ook geïllustreerd, hetgeen de determinatie, vooral voor hen die zich nog niet

thuis voelen in deze groep, zeer vergemakkelijkt. Het daarna volgende hoofdstuk geeft een beknopte phaenologisch-biologische beschrijving van de verschillende geslachten. Men krijgt hierdoor enig idee waar deze bijen voorkomen en waar ze te zoeken. De daarop volgende bijenkalender leert in welke maand of maanden verschillende soorten zijn te vinden. Daarna volgt nog een complete lijst van alle uit ons land bekende bijensoorten, hetgeen er 326 zijn. Een kleine, maar zeer gewichtige literatuurlijst sluit het werkje.

Alles bijeengenomen een zeer verdienstelijk, populair maar wetenschappelijk gehouden werkje, dat ik zou wensen in de handen van iedere liefhebber of beginner in de entomologie.

W.

Paddestoelen (en schimmels), door Dr G. A. de Vries. Met 36 gekleurde platen van A. Middelhoek. Uitgave Thieme & Cie, Zutphen 1955. Prijs geb. f 13.50.

Dr de Vries, ondervoorzitter der Ned. Mycol. Ver., werkzaam aan het Centraal Bureau voor Schimmelscultures te Baarn, schreef de tekst bij de platen en liet die voorafgaan door een uievoerig algemeen gedeelte. Zoals van deze deskundige te verwachten was, werd dit een keurig staaltje van „verständliche Wissenschaft“ en daardoor van waarde voor iedere bioloog.

De 36 platen van Middelhoek, kunstschilder en tevens mycoloog, zijn stuk voor stuk een lust voor het oog. Met uitzondering van No 30 (*Sarcodon fennicus*) beelden ze algemeen voorkomende soorten af, op het eerste gezicht te herkennen. Onwillekeurig doen ze het verlangen opkomen naar meer. Maar dan zou de prijs vanzelfsprekend heel wat hoger moeten komen te liggen.

Het keurig uitgevoerde werkje is niet bedoeld als determineerboek en dus niet geschikt om er een behoorlijk aantal soorten mee te leren kennen.

Als algemene inleiding tot de mycologie verdient het warme aanbeveling.

M.

Wat vind ik daar? Tabellen voor het determineren van Paddestoelen, bessen en kruiden door A. Kosch en Drs. J. R. Müller. 5e druk. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen 1955. Prijs geb. f 3.50.

Voor al degenen, die zich in het najaar voor de paddestoelen en besdragende heesters in de natuur interesseren en zich niet de weelde kunnen veroorloven om in uitvoerige en ingewikkelde determinatieboeken de juiste naam te vinden, ligt hier voor hen 'n prettig boekje. Meestal zal de afbeelding hen tot het gewenste deel brengen, daar er 5 vierkleurendrukplaten met 131 kleine afbeeldingen van paddestoelen en 3 gekleurde platen met 58 afbeeldingen van bessen in staan. Verder zijn er nog 62 zwart-wittekeningen van kruiden opgenomen. Mocht het niet gelukken, de goede naam te vinden, dan toch is de belangstelling voor deze najaarsboden gewekt.

L. P.